

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Лук'яненко М.О., здобувач вищої освіти,
Державний університет «Київський авіаційний
інститут, м. Київ, Україна

Подреза С.М., доктор економічних наук, професор,
Державний університет «Київський авіаційний
інститут, м. Київ, Україна

Доведено, що у сучасному світі цифрові технології стали основним рушієм змін у соціально-економічних системах. Вони сприяють підвищенню ефективності управління, покращенню доступу до ресурсів, зростанню продуктивності праці та створенню нових бізнес-моделей. Від діджиталізації державного управління до розширення можливостей фінансового сектору – цифрові інновації змінюють традиційні економічні та соціальні процеси.

Глобальні тенденції цифровізації демонструють, що країни та компанії, які активно впроваджують нові технології, отримують значні конкурентні переваги. Штучний інтелект (ШІ), великі дані (Big Data), блокчейн, Інтернет речей (IoT), фінансові технології (FinTech) та інші цифрові рішення відіграють ключову роль у трансформації соціально-економічних систем, створюючи нові можливості для бізнесу, держави та суспільства [3].

Цифрова трансформація економіки охоплює всі сфери діяльності – від промисловості до сфери послуг. Завдяки цифровим технологіям компанії можуть оптимізувати бізнес-процеси, автоматизувати виробництво, знижувати витрати та підвищувати продуктивність [5].

Основними напрямками цифровізації економіки вважаємо:

- автоматизацію виробництва та логістики. Використання робототехніки, IoT та штучний інтелект (ШІ) сприяє створенню «розумних фабрик», що працюють за принципом Industry 4.0;
- електронну комерцію. Онлайн-платформи трансформують ритейл, забезпечуючи споживачам доступ до глобальних ринків;
- цифровий банкінг та фінансові технології. FinTech-рішення дозволяють швидше та безпечніше здійснювати фінансові операції, зменшуючи бюрократичні перепони;
- криптовалюти та блокчейн. Децентралізовані фінансові системи можуть забезпечити безпечні транзакції без посередників.

Обґрунтовано, що великі дані (Big Data) ІІІ відіграють ключову роль у прийнятті стратегічних рішень:

- аналітика ринку. Підприємства можуть передбачати попит та змінювати свої стратегії відповідно до прогнозованих трендів [4];
- індивідуалізація пропозицій. Використання ІІІ дозволяє компаніям створювати персоналізовані продукти та послуги;
- оптимізація ресурсів. Аналіз даних допомагає більш ефективно використовувати виробничі потужності та уникати надлишкових витрат [1].

Цифрові технології дозволяють державним установам покращувати рівень обслуговування громадян, зменшуючи бюрократію та підвищуючи прозорість процесів.

Основним напрямками цифровізації державного управління є:

- Електронне урядування (E-Government). Онлайн-платформи для подачі документів, отримання довідок та взаємодії з державними органами;
- Розумні міста (Smart Cities). Інноваційні технології в управлінні міською інфраструктурою, транспортом та енергоспоживанням;
- Кібербезпека та захист персональних даних. Використання цифрових рішень для боротьби з кібератаками та шахрайством.
- Діджиталізація змінює структуру ринку праці, створюючи нові робочі місця та вимоги до кваліфікації працівників.

Серед основних тенденцій, зазвичай, виділяють:

- автоматизацію та роботизацію (Заміна рутинних завдань штучним інтелектом та роботами, що призводить до скорочення деяких професій, але, водночас, створює попит на нові спеціальності);
- гіг-економіку та віддалену роботу (Цифрові платформи (Freelance, Uber, Upwork) відкривають нові можливості для самозайнятості та роботи без прив'язки до офісу);
- нові вимоги до освіти (Зростає потреба в перекваліфікації працівників та навчанні цифровим навичкам).

Попри численні переваги, доведено, що цифровізація несе певні ризики:

- Ризики кібербезпеки (Хакерські атаки, витоки персональних даних та шахрайство);
- Поглиблення цифрового розриву (Нерівний доступ до технологій у різних країнах та соціальних групах);
- Правові та етичні виклики (Регулювання штучного інтелекту, захист персональних даних, питання авторського права) [2].

Щоб мінімізувати ці ризики, необхідно створювати ефективну нормативно-правову базу та розвивати систему цифрової грамотності населення.

Зроблені висновки, що цифрові технології є потужним інструментом трансформації соціально-економічних систем, сприяють зростанню ефективності бізнесу, удосконаленню державного управління та покращенню умов життя громадян. Вони відкривають нові можливості для інноваційного розвитку, але водночас вимагають адаптації до змін та вирішення питань кібербезпеки, цифрової нерівності та регулювання технологій. Майбутнє соціально-економічних систем буде залежати від того, наскільки ефективно уряди, бізнес і суспільство зможуть використовувати потенціал цифрових технологій, зберігаючи баланс між інноваціями та відповідальністю.

Тому необхідно формувати комплексні стратегії цифровізації, які враховуватимуть як економічні вигоди, так і соціальні аспекти, створюючи стійку та конкурентоспроможну цифрову економіку.

Література:

1. Гриценко А., Бурлай Т. Вплив цифровізації на соціальний розвиток. *Економічна теорія*. 2020. № 3. С. 24-51.
2. Нікітенко В.О., Метеленко Н.Г., Шапуров О.О. Концепція цифрової трансформації як чинник підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку. *Humanities Studies*. 2022. № 12(89). С. 142-152.
3. Коваль О.В., Лишак О.М. Характеристика цифрової трансформації економіки в умовах глобальних викликів. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. С. 6-13.
4. Kyrylenko O.M., Novak V.O., Razumova K.M. Peculiarities of business development information providing of modern corporations. *Global Scientific E-Journal «International Marketing and Management of Innovations»*, 2020, pp. 15-22.
5. Novak V.O., Kryvoshei D.S. Improvement of procurement process through introduction of information technologies. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 10. С. 20-24.

ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ

Мироседі О.В., здобувачка вищої освіти*,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-3382-6062>

Сучасні підприємства функціонують в умовах жорсткої конкуренції, що зумовлює необхідність вибору оптимальної стратегії розвитку для забезпечення належного рівня конкурентоспроможності

* Науковий керівник – Панова І.О., к.е.н., доцент